

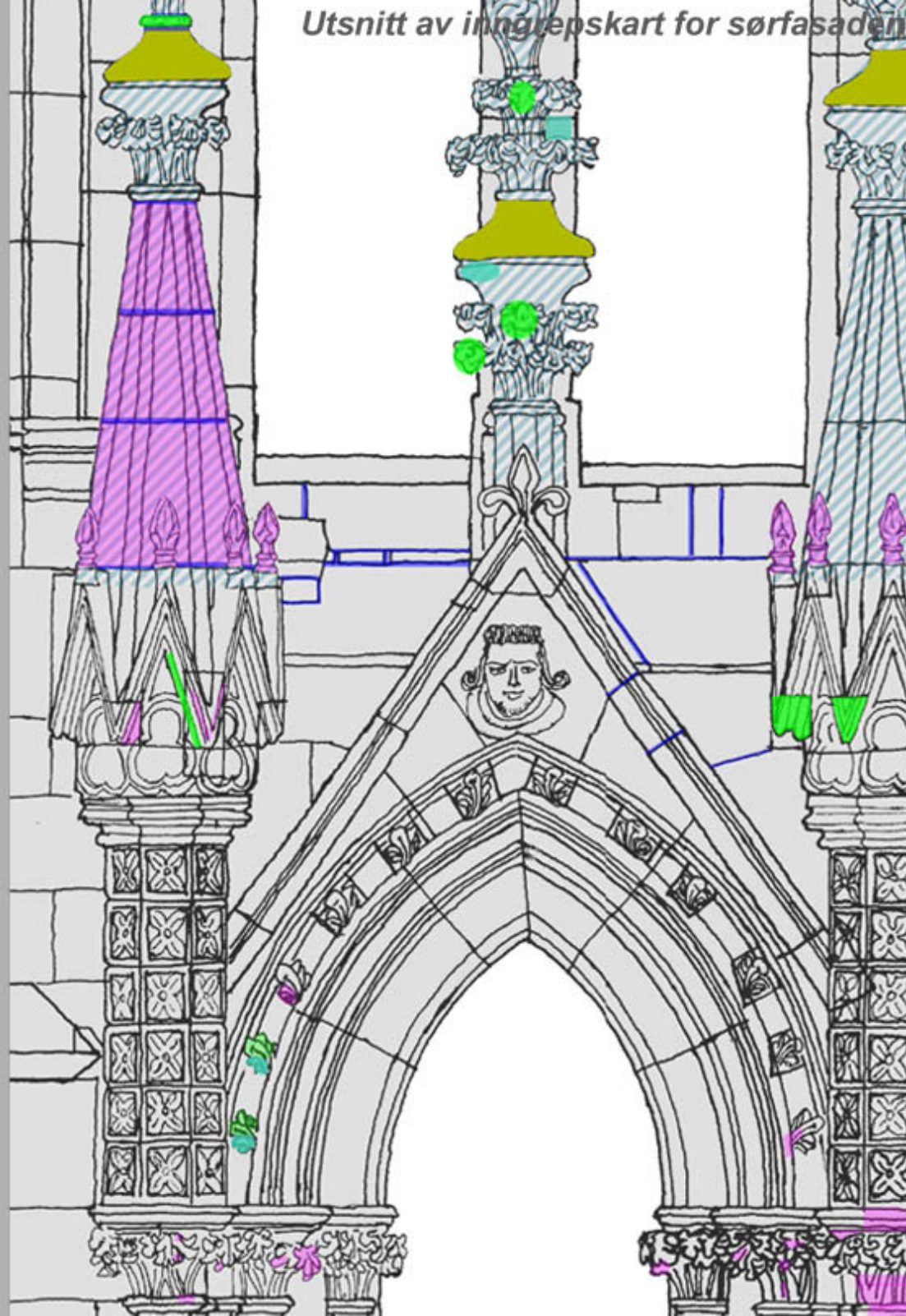
BESKRIVELSE AV HVER ENKELT INNGREPSTYPE

Klikk på inngrepstype
i tegnforklaring eller
navigasjonspanel for å
se beskrivelse

Restaureringsinngrep

- Blybeslag
- Fuging/komplettering kalkmørt.
- Liming/komplett. Billys steinlim
- Tilbakeføring eksist. stein
- Nyhugging steindetalj
- Rensing/vasking

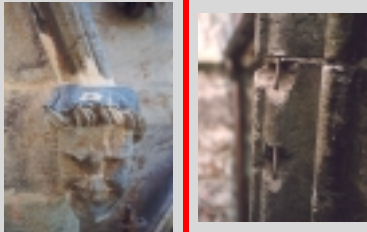
Utsnitt av inngrepskart for sørfasaden

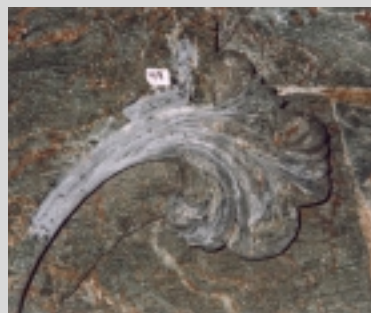

BESKRIVELSE AV DE ENKELTE TYPER INNGREP OG MATERIALSPESIFIKASJONER

På denne og de følgende sidene finner du en beskrivelse av hver enkelt type inngrep slik de er benyttet på inngrepskartene (se link til inngrepskart og beskrivelser av inngrep ved å velge "HJEM" i navigasjonspanelet og klikke på "Utførte restaureringsinngrep"). Ved hver beskrivelse er det tatt med et bilde som viser hvordan de enkelte inngrepene typisk arter seg. Materialspesifikasjoner finnes til slutt på siden (se navigasjonspanel).

Klikk på bilde for forstørrelse

	Blybeslag	<p><i>Blybeslag</i> betyr at en plate av bly er montert og tilpasset for å hindre vanninntrengning i sprekker i stein eller støtfuger (over profiler, hoder etc.). Beslaget er vanligvis festet ved at eksisterende fuge er hugget ut/fjernet for å gi plass. Deretter er åpningen fuget igjen med kalkmørtel.</p> <p><i>Bilde fra pillar på sørvegen, detalj nr. S66</i></p>
	Fuging og komplettering med kalkmørtel	<p><i>Fuging og komplettering med kalkmørtel</i> er to typer tiltak: 1) <i>Fuging</i> betyr at dårlige fuger, sprekker og riss er rensset og deretter fuget med kalkmørtel. 2) <i>Komplettering</i> er egentlig rekonstruksjon og er benyttet et par steder for å gjenopprette f.eks. form på profiler. Her er det gjerne også benyttet armering med syrefast stål (3-4 mm) (se bilde). Denne type tiltak er benyttet i stedet for montering av ny stein.</p> <p><i>Bilder fra østre pillar på nordveggen</i></p>

Liming og komplettering med Billys steinlim

"Billys steinlim" er svært mye benyttet under restaureringen og også her dreier det seg om to typer inngrep: 1) *Liming* er benyttet for å feste oppsprukkede biter av f.eks. ornamenter sammen. I slike tilfeller er det stort sett benyttet kun steinlim uten tilsats av kleberstøv/pulver. I tillegg er det svært ofte benyttet dybling med 3-4 mm syrefast stål. 2) Komplettering eller rekonstruksjon med steinlim er en spesialmetode "oppfunnet" på stedet: Det dreier seg om en blanding av steinlim og knust kleberstein (til fint pulver/støv) brukt for å rekonstruere formen på f.eks. ornamenter. Ved mindre rekonstruksjoner er metoden ofte kalt "flikking".

Bilde fra blindbuefrise på sørveggen, detalj nr. S49

Tilbakeføring av eksisterende stein

Tilbakeføring av eksisterende stein er benyttet når en bit av et ornament er benyttet på nytt eller montert tilbake på eksisterende plass. I mange tilfeller dreier det seg om biter som var falt helt av, mens det i andre tilfeller kan dreie seg om biter som var i ferd med å falle av pga. oppsprekking, kløv og/eller rustende dybler. I noen tilfeller er også biter som ble funnet i kjelleren under kirken benyttet på nytt. Om gjenbruk av slike biter, se kapittel om stein og steinhugging ved å gå "TILBAKE". I nesten alle tilfeller er monteringen foretatt ved å benytte dybler av syrefast stål (3-4 mm) og Billys steinlim.

Bilde fra nedre nisje på nordsiden av østveggen, detalj nr. Ø156 (var falt helt av)

Nyhugging av steindetalj

Nyhugging av steindetalj er foretatt når detaljer som var falt av eller var borte ikke ble funnet igjen, eller når ornamenter var så forvitret og ødelagt at de ikke kunne gjenbrukes. I slike tilfeller er detaljene rekonstruert på grunnlag av eksisterende rester (bl.a. ved hjelp av modellering på gipskopier) eller ved å benyttet andre, antatt like detaljer som basis. Steintypene som er benyttet er enten Kvikne- eller Stavangerkleber. Montering er stort sett foretatt ved hjelp av Billys steinlim, kalkmørtel og dybling med 3-4 mm syrefast stål. Mot slutten av prosjektet fant man mange tidligere nedfalte biter i kjelleren under kirken, men dessverre etter at nyhuggede detaljer var på plass. Disse ble derfor bare i liten grad gjenbrukt. Om slike biter og steintyper benyttet, se kapittel om stein og steinhugging ved å gå "TILBAKE".

Bilde fra ny fial på sørdveggen, detalj nr. S2

Rensing og vasking

Rensing og vasking er foretatt på store deler av de regneksponte delene av Stavangerkoret (spesielt pillarer, sålbenker og fialer). I de fleste tilfellene dreier det seg om fjerning av alger, lav og mose ved hjelp av vann og myke børster. Det er også fjernet endel sorte skorper, men bare der det ikke var fare for å ødelegge underliggende stein. Metoden benyttet var den samme som over, men i enkelte tilfeller har man også benyttet skalpeller el.l.

Bilde fra prøvefelt for rensing, pillar på nordveggen

Materialspesifikasjoner

- Kalkmørtel: Franzefoss våtlesket kalk med tilslag av mur/puss-sand 0 - 2,4 mm (Norsk standard). Blandingsforhold 1:3
- Billys steinlim: To-komponent lim bestående av umettet polyesterharpiks løst i 10-30% styren. Herder av 50% bensonylperoksid. Etter herding er limet irreversibelt. Limet produseres og selges av Stenteknik, Stegesund, Waxholm (Sverige)
- Syrefast stål: Stort sett 3 og 4 mm (diameter), men også 5 mm til større detaljer. Levert av E.A. Smith, Trondheim.
- Rensing/vasking: Lunkent vann og børstet med Jordan medium og hard tannbørster.